

Landelijk Sociologie Congres 2012

# Nationalisme



LOS



Landelijk Overlegorgaan Sociologie

Landelijk Sociologie Congres 2012  
Programma en informatie



## Welkom op het LSC.

Enige praktische informatie over het congres: Het congres duurt van 12.00 tot 17.00. De seminars duren 45 minuten en er is een kwartier de tijd om van de ene zaal naar de andere te lopen.

De keus van seminar in ronde 1 bepaalt of je van 13.00-14.00 of van 14.00-15.00 kunt lunchen. Tijdens de lunchtijd kun je de mastermarkt bezoeken en daar informatie inwinnen over de verschillende sociologiemasters in Nederland.

Na het congres zal er nog een borrel zijn voor hen die daar zin in hebben. De locatie zal aan het eind van het congres bekend worden gemaakt.

## Landelijk Overlegorgaan Sociologie

Maandelijks komen de studieverenigingen van sociologie bij elkaar. Dit zijn Usocia (Utrecht), Societas (Groningen), EOS (VU, faculteitsvereniging, Amsterdam), Sociologisch EpiCentrum (UvA, Amsterdam), Cedo Nulli (faculteitsvereniging, Rotterdam), Geiten Wollen Soc (Nijmegen) en Versot (Tilburg).

Deze verenigingen vormen samen het Landelijk Overlegorgaan Sociologie en organiseren jaarlijks het Landelijk Sociologie Congres.

## Sponsor

**Utrechts Universiteitsfonds  
Alumnibureau**



## Programma

- |    |               |
|----|---------------|
| 3  | • Voorwoord   |
| 4  | • Plattegrond |
| 5  | • Programma   |
| 6  | • Sprekers    |
| 11 | • Mastermarkt |

Het thema nationalisme kan zowel positieve als negatieve associaties oproepen. Positieve associaties zouden te maken kunnen hebben met het WK voetbal, waar trotse Nederlandse gevoelens en oranjegekte toenemen bij elke wedstrijd die door het Nederlands elftal gewonnen wordt.

Negatieve associaties kunnen te maken hebben met de geschiedenis waarin nationalisme heeft geleid tot het gevoel dat het eigen volk of het eigen ras superieur is aan anderen.

Dit zijn slecht twee voorbeelden waarin nationalisme tot uitdrukking komt. Het is een breed en actueel thema dat interessant kan zijn voor sociologen.

In het nieuws komt dat bijvoorbeeld naar voren als het gaat over het integratievraagstuk. Er wordt dreiging ervaren en er zijn mensen die zich minder thuis voelen in Nederland. Over dit "thuisgevoel" heeft Jan Willem Duyvendak een boek geschreven waar hij over verteld in zijn presentatie waar het congres mee aanvangt.

Een ander moment waarop nationalisme de kop opsteekt is als het gaat over het koningshuis. Koningin Beatrix is waarschijnlijk de meest bekende sociologe van Nederland. Maar wat meer de aandacht trok, was de uitspraak van Maxima dat "de" Nederlander niet bestaat. Deze uitspraak is een van de onderwerpen die de revue zullen passeren in de afsluitende presentatie van Paul Schnabel. Naast de twee hoofdsprekers zullen er seminars en een mastermarkt plaatsvinden. De seminars zullen het thema nationalisme benaderen vanuit vier verschillende invalshoeken: cultureel, historisch, filosofisch en politiek. Elke invalshoek komt naar voren in twee verschillende seminars.

Hopelijk heb je een goed keus kunnen maken.

Een hele fijne dag toegewenst!

Met vriendelijke groet,

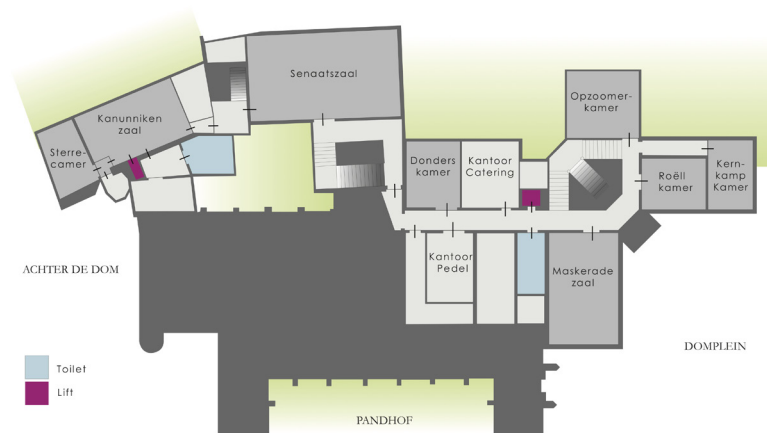
Raoul Wanrooij  
Voorzitter Landelijk Overleg Sociologie 2011/2012



UNIVERSITEIT UTRECHT, ACADEMIEGEBOUW  
Begane grond



UNIVERSITEIT UTRECHT, ACADEMIEGEBOUW  
1ste Verdieping



<b>HOOFDSPREKER I</b> JAN WILLEM DUYVENDAK 'NATIVISTISCH NATIONALISME' <u>AULA</u>			
<b>SEMINAR I</b> MARCEL LUBBERS  <u>ZAAL 1636</u>	<b>13.00</b> LUNCH EN MASTERMARKT  SENAATZAAI		<b>SEMINAR II</b> ARNOUD-JAN BIJSTERVELD <u>B. VAN ZUYLEN</u>
<b>SEMINAR III</b> HIDDE BEKHUIS  <u>MASKERADE</u>	<b>14.00</b> LUNCH EN MASTERMARKT  SENAATZAAI		<b>SEMINAR IV</b> PIETER PEKELHARING <u>KANNUNIKEN</u>
<b>SEMINAR V</b> TIM IMMERZEEL  <u>ZAAL 1636</u>	<b>SEMINAR VI</b> PETER VAN DER HEIDEN <u>B. VAN ZUYLEN</u>	<b>SEMINAR VII</b> LAUREN GOULD <u>MASKERADE</u>	<b>SEMINAR VIII</b> MERIJN OUDENAMPSEN <u>KANNUNIKEN</u>
<b>HOOFDSPREKER II</b> PAUL SCHNABEL 'HAD MAXIMA TOCH GELIJK?' <u>AULA</u>			



## Hoofdsprekers

PROF.DR. PAUL SCHNABEL

DIRECTEUR SOCIAAL EN CULTUREEL PLANBUREAU; UNIVERSITEITSHOGLERAAR  
UNIVERSITEIT UTRECHT



### **Had Maxima toch gelijk?**

Nationalisme is verbonden met de constructie van een uniforme nationale identiteit. Hoe ziet die er voor Nederland uit, waarom is dat zo en wat zijn de positieve en negatieve kanten van de benadrukking van een speciaal soort eigenheid? Waarom is in een tijd van globalisering en internationalisering nationale identiteit opnieuw een thema geworden? 'De' Nederlander bestaat niet, zei Prinses Maxima vijf jaar geleden, en ze had niet gedacht dat de Nederlanders daar zo boos over zouden worden.

PROF. JAN WILLEM DUYVENDAK

HOGLERAAR ALGEMENE SOCIOLOGIE

### **Nativistisch nationalisme**

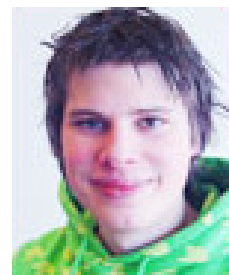
Nationalisme bestaat in velerlei soorten. In zijn lezing onderzoekt het hedendaagse nationalisme in Nederland dat een sterk nativistisch karakter heeft: degenen die historisch 'geworteld' zijn, beschouwen zichzelf als 'echte' Nederlanders, terwijl nieuwkomers zich als 'gasten' horen te gedragen. Duyvendak laat in zijn lezing zien hoe deze opvatting gebaseerd is op een conceptualisering van de natie als een 'huis', waarin burgers zich als familieleden tot elkaar verhouden.



## Cultureel

HIDDE BEKHUIS MSc.

AIO AAN DE RADBOD UNIVERSITEIT NIJMEGEN



### **Nationalisme en nationale culturele consumptie**

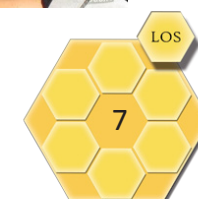
In hoeverre genieten mensen culturele uitingen uit het moederland en verkrijgen zij hier een nationale identiteit door? Onderzoek naar culturele consumptie heeft al veel aandacht gekregen in de sociale wetenschappen, maar aandacht voor de consumptie van nationale culturele goederen is er bijna niet geweest. Nationale consumptiegoederen kunnen gezien worden als de 'verhalenvertellers van een land'. Het zijn symbolische uitdrukkingen van nationalisme in consumptiegedrag en kunnen de stratificatie van culturele levensstijlen aangeven volgens nationale criteria. De nationale culturele consumptie leert ons meer over de cohesie van een samenleving en geeft inzichten in de rol die nationale identiteit speelt in het alledaagse leven.

DRS. LAUREN GOULD

JUNIOR LECTURER AND PHD AT THE CENTRE FOR CONFLICT STUDIES

### **Nationalism; the Role of the Cultural Past in the Present**

This lecture will illustrate with a number of case study examples, from both the Netherlands and further afield, how nationalism is about the role of the past in the present. How it is about belonging to a group that is 'the nation', defined as either ethnic or civic. How the nation is an imagined community, which sustains itself through cultural stories; stories about who we are and who we are not. And finally how violence -or violent imaginaries- creates and sustains group boundaries.



DRS. MERIJN OUDENAMPSEN  
PROMOVENDUS



### **De verbeelding van het volk**

Hoe kunnen we het conflict over de Nederlandse identiteit begrijpen, waarbij het Nederland van de linkse grachten-gordel en dat van Henk en Ingrid tegenover elkaar worden geplaatst? Deze lezing vertrekt vanuit de stelling van de politiek filosoof Claude Lefort dat elke maatschappij een imaginair beeld van zichzelf creëert, en dat – in een democratische maatschappij - dit maatschappelijke zelfbeeld een voortdurend onderwerp is van conflict. Deze conclusie trekt Lefort uit een lezing van Il Principe van Niccoló Machiavelli (1469-1527). Machiavelli stelde dat een van de belangrijke functies van de vorst diens spiegelend vermogen is: zijn capaciteit om de maatschappij een beeld te verschaffen van haar identiteit. Voorheen in de monarchie, belichaamde de vorst op letterlijke wijze de macht, met zijn lichaam gaf hij de maatschappij een unitair zelfbeeld, een spiegel. In een democratie is deze imaginaire plek van de macht leeg, een terrein van strijd.

DRS. PIETER PEKELHARING  
DOCENT SOCIALE EN POLITIEKE FILOSOFIE

### **Nationalisme, populisme en sociale gelijkheid.**

Twee soorten nationalisme worden van elkaar onderscheiden: de bloed en bodem variant en de nationaal-liberale variant. Beide soorten nationalisme worden vervolgens onderzocht op hun houdbaarheid in een sterk globaliserende wereld.



TIM IMMERZEEL MSC.  
PROMOVENDUS ICS/SOCIOLOGIE UNIVERSITEIT UTRECHT



### **Populistisch Radicaal Rechts: Nationalisme in de Politiek?**

Sinds de Tweede Wereldoorlog heeft West-Europa drie golven van rechtsradicalisering gekend. In de presentatie wordt kort teruggeblikt op deze drie golven, waarna we ons concentreren op de derde en meest recente golf van populistisch radicaal rechtse partijen die sinds de jaren '80 aan invloed wint in West-Europa. We zullen onderzoeken wat de basiskenmerken zijn van deze partijen. Wat delen ze (zijn ze politiek nationalistisch?!), welke partijen behoren er tot de radicaal rechts familie? We richten ons op het electoraat: wie stemt erop en waarom? Eerder onderzoek toont aan dat er sterke ongelijkheden bestaan in het electoraat van partijen als Front National en de PVV. Vooral mannelijke, laag- en middelopgeleide, niet-religieuze handarbeiders stemmen op deze partijen. Verklaringen voor deze ongelijkheden worden besproken. Als laatste gaan we in op de gevolgen van het toenemend succes van deze partijen.

DR. MARCEL LUBBERS  
UNIVERSITAIR HOOFDDOCENT SOCIOLOGIE RU

### **Oranje Boven: nationalisme en rechts radicalisme**

Nationalistische ideologieën worden vertolkt door radicaal rechtse partijen. Het stemmen op radicaal rechtse partijen kan daarmee worden gezien als een concrete uiting van het ondersteunen van deze ideologie. Toch heeft eerder onderzoek maar weinig empirische evidentie opgeleverd dat het nationalistische houdingen zijn – patriottisch dan wel chauvinistisch – die het stemmen op radicaal rechts verklaren. Juist de negatieve zijde van 'etnocentrisme', een negatieve houding tegenover het andere, blijkt de sterkste verklaring. Als kritiek op dat eerdere onderzoek zou men kunnen leveren dat de nationalistische houdingen minimaal werden geoperationaliseerd. Dit onderzoek onderscheidt diverse dimensies van nationalisme, en toont welke dimensie van nationalisme wel gerelateerd is aan het stemmen op de PVV.



**DR. PETER VAN DER HEIDEN**  
 POLITICOLOG EN PARLEMENTAIR HISTORICUS AAN DE RU NIJMEGEN, FREELANCE  
 JOURNALIST/POLITIEK ANALYST

### ***Hup Holland! Nationalisme in de Nederlandse politiek vanaf 1945***

Boerenpartij, Centrumdemocraten, LPF, Trots op Nederland en de PVV – de parlementaire geschiedenis van het zo internationaal georiënteerde Nederland kent zo zijn periodes van nationalisme. Vaak betreft het marginale protestbewegingen, maar in de recente ontwikkeling groeien ze door tot machtsfactoren van belang. Zijn er overeenkomsten te vinden in de opkomst en ontwikkeling van deze partijen of bewegingen? Hoe gaan andere partijen er mee om? Waarom ontstaan ze – en zijn ze here to stay? En wat betekent dat voor de vaderlandse politiek?



**PROF. DR. ARNOUD-JAN BIJSTERVELD**  
 BIJZONDER HOGLERAAR CULTUUR IN BRABANT EN UNIVERSITAIR  
 HOOFDDOCENT, DEPARTMENT OF SOCIOLOGY, TILBURG UNIVERSITY

### ***'Oud' en 'nieuw' regionalisme in Europa***

Als reactie op globalisering en 'het falen van de natiestaat' zien we in het hedendaagse Europa een herlevend nationalisme en regionalisme. Regionalisme – simpel gezegd nationalisme op regionaal niveau – is echter ouder dan vandaag. Vanaf de negentiende eeuw hebben we in Europa verschillende golven van regionalisme gezien. Ook nu nog neemt het uiteenlopende vormen aan, van ethnocentrische en op autonomie gerichte bewegingen tot vormen van regionalisme die 'glocalisering' omarmen. Aan de hand van het voorbeeld van Noord-Brabant zal ik in mijn lezing deze verschillende vormen van 'oud' en 'nieuw' regionalisme bespreken.



UNIVERSITEIT VAN TILBURG

- **Master Sociology**  
1 jaar - Engels
- **Extended Master Sociology**  
1,5 jaar - Engels
- **Research Master**  
2 jaar - Engels

RADBOD UNIVERSITEIT NIJMEGEN

- **Master Sociologie**  
1 jaar - Nederlands

RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

- **Sociologie - Beleid en Consultancy**  
1 jaar - Nederlands
- **Sociologie - Kwantitatief Beleidsonderzoek**  
1 jaar - Nederlands
- **Sociologie - Criminologie**  
1 jaar - Nederlands
- **Sociologie - Gezondheid, Zorg en Welzijn**  
1 jaar - Nederlands
- **Educatieve Master**  
1 jaar - Nederlands
- **Research Master Human Behaviour in Social context**  
2 jaar - Engels

VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

- **Master Sociologie**  
1 jaar - Nederlands/Engels

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

- **Arbeid, Organisatie en Management**  
1 jaar - Nederlands/Engels
- **Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid**  
1 jaar - Nederlands/Engels
- **Research Master: Sociology of Culture, Media and the Arts**  
2 jaar - Engels

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

- **Cultural Sociology**  
1 jaar - Engels
- **Gender, Sexuality and Society**  
1 jaar - Engels
- **Migration and Ethnic Studies**  
1 jaar - Engels
- **Social Problems and Social Policy**  
1 jaar - Engels
- **Urban Sociology**  
1 jaar - Engels

UNIVERSITEIT UTRECHT

- **Vraagstukken van Beleid en Organisatie**  
1 jaar - Nederlands
- **Research Master Sociology and Social Research**  
2 jaar - Engels



